

Notat

Dato: 22.10.2019

Saksnr: 2019/33-1

Saksbehandlar: IRuth Ørnholt, Siri Ingvaldsen

Til: Hovudutval for kultur, idrett og integrering

Frå: Prosjektleder Vestland fylkeskommune

Rom for demokrati og danning. Nasjonal bibliotekstrategi 2020 - 2030

Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet har gått saman om ei felles satsing for å styrke norske bibliotek. I strategien *Rom for demokrati og danning. Nasjonal bibliotekstrategi 2020 - 2023* vert det lagt vekt på biblioteka si viktige rolle som arena for kunnskap, danning og kritisk tenking.

Strategien vart 2. september 2019 lagt fram av kultur- og likestillingsminister Trine Skei Grande, forskings- og høgare utdanningsminister Iselin Nybø og kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner.

I *Meld. St. 8 (2018-2019) Kulturens kraft – Kulturpolitikk for framtida* (kulturmeldinga) vert det peikt på at biblioteka er ein del av den berande infrastrukturen i samfunnet vårt, som skal bidra til å oppnå fleire av dei kulturpolitiske måla i meldinga. Ei satsing på biblioteka er særleg relevant for å legge til rette for eit fritt og uavhengig kulturliv som:

- fremmer danning og kritisk refleksjon,
- tek vare på og formidlar kulturarv,
- er tilgjengeleg for alle og oppmuntrar den einskilde til å oppleve og delta i kulturaktivitetar,
- tilbyr møteplassar og byggjer fellesskap,
- fornyar seg og viser evne til omstilling,
- styrker norsk språk, dei samiske språka, dei nasjonale minoritetsspråka og norsk teiknspråk som grunnleggande kulturberarar.

Nasjonal bibliotekstrategi 2015–2018 etablerte folkebiblioteka som uavhengige møteplassar og arenaer for offentleg debatt. I strategiperioden løyvde regjeringa meir enn 80 millionar kroner i arenautviklingsmidlar for å auke tal på arrangement og aktivitetar i biblioteka. Nasjonalbiblioteket har hatt ansvaret for fordeling av midlane. Både kommunar og fylkeskommunane i Hordaland og Sogn og Fjordane har fått løyvingar til prosjekt og ulike tiltak, som t.d. til modellbiblioteka i Hordaland og til formidling frå biblioteka på dagsturhyttene i Sogn og Fjordane.

I dei fire åra som har gått sidan førre bibliotekstrategi, har aktiviteten i norske folkebibliotek auka monaleg. Ei nasjonal undersøking frå 2018 viste at 54 prosent av befolkninga hadde besøkt eit bibliotek det siste året. Ein tredjedel av befolkninga svarte at dei har deltatt på et arrangement i regi av biblioteket. Dei kommunale folkebiblioteka i Hordaland og Sogn og Fjordane har hatt ei tilsvarande utvikling.

Strategien bygger på Kulturmeldinga og *Nasjonal bibliotekstrategi 2015-2018*, og legg til grunn FN's berekraftsmål. Regjeringa ønskjer å bidra til å utvikle biblioteka som synlege institusjonar i kommunar, skular og læringsinstitusjonar. Strategien slår fast at bibliotek og skule har eit felles samfunnsoppdrag, og at folkebibliotek, skulebibliotek og universitets- og høgskulebibliotek må sjåast i samanheng. Det er eit mål at biblioteka skal nå nye brukarar med litteratur og lesing, legge til rette for kunnskapsformidling og at biblioteka sine digitale samlingar skal aukast. Regjeringa vil gjennom strategiske grep bidra til at biblioteka og bibliotekarane skal nå fram til fleire, også dei som ikkje sjølve oppsøker biblioteklokale. Strategien legg difor stor vekt på utoverretta og oppsøkande verksemd.

Nasjonal bibliotekstrategi 2020-2023 slår fast kva som skal vere statleg ansvar og oppgåver overfor biblioteka, og korleis staten gjennom Nasjonalbiblioteket, Utdanningsdirektoratet, utdanningsinstitusjonane og Unit (Direktoratet for IKT og fellestenester i høgere utdanning og forskning) best kan leggje til rette for og bidra til innovasjon, kompetanseheving og utvikling i heile biblioteksektoren. Dette skal skje både ved utvikling og drift av fellestenester og ved tildeling av prosjekt- og utviklingsmidlar.

I strategien er målet å vidareutvikle biblioteka som relevante og viktige kunnskapsinstitusjonar som skal bidra til folkeopplysning og danning for befolkninga. Det blir lagt fram konkrete tiltak langs tre hovudlinjer som skal bidra til å oppnå målet:

1. Formidling
2. Samarbeid og utvikling
3. Infrastruktur

Hovudgrepet i strategien er knytt til formidling, og Nasjonalbiblioteket vil i strategiperioden lyse ut midlar til formidlingstiltak som det skal vere låg terskel for å få, slik at mange kan vere med på dette. Dei to andre tiltaksområda skal byggje opp om formidlinga. Med utgangspunkt i dei gjeldande kulturplanane for Hordaland og Sogn og Fjordane er det er aktuelt å søkje om tilskot innanfor desse innsatsområda når midlane blir lyste ut i 2020.

Nasjonalbiblioteket sitt arbeid med digital infrastruktur og fellestenester skal styrkast for å frigjere ressursar i biblioteka, slik at desse kan brukast til publikumsretta arbeid. Nasjonalbiblioteket skal arbeide for å auke tilgangen til digitalt innhald i folkebiblioteka. Det skal i samarbeid med fylkeskommunane arrangerast seminar og konferansar som gir kunnskap om og opplæring i bruk av nasjonale bibliotektenester.

Rom for dannelse og demokrati. Nasjonal bibliotekstrategi 2020-2023 er solid fundamentert i kulturmeldinga og førre strategi og er levert av to departement. Strategien ser heile biblioteksektoren under eitt og er såleis eit godt utgangspunkt for arbeid med bibliotekutvikling i Vestland fylke.

Heile strategien kan lesast på regjeringen.no:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/18da5840678046c1ba74fe565f72be3d/nasjonal-biblioteksstrategi-endelig-uu.pdf>

